

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros Decretalium, Tomus ...

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. I. An lex dispositiva ad præterita?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

lum trahens absurdum, licet non trahatur ad alterum, ut bene observat Abbas *c. Cum in cunctis, de Elect. §. cum verò.* Sic dispensatus ut obtineat præbendam canonicalem, non propterea dispensatus est ad habendam vocem in Capitulo, quæ non datur non constituto in Sacris. Nam esse præbendarium stat sine ordinibus Sacris. Similiter habens facultatem dispensandi cum adulterino, vel incestuoso, non propterea dispensare potest cum laborante utroque; nam disiunctiva stat, quin necessario requiratur veritas copulativæ, seu utriusque, & colligitur ex *c. per Venerabilem, qui filij sint legitimi.* Nam in dispositione odiosa super simplici non venit mixtum, ut notat Butrio *c. at, si Clericis, §. de adulter. circa finem, de Judic. apud Corradum cit. n. 27.*

1003. Hinc; quod dicitur in *c. per Venerabilem, qui filij sint legitimi,* & in textibus *n. 997.* relatis, ut dispositum in uno censetur dispositum in altero, quando id iudicari potest per similes casus, non aliter intelligendum venit, quàm ut procedat in necessario connexis, vel inclusis sub majori; non autem in separatis; nam in his non militat ratio, quæ pro illis, ut constat ex *dict. n. 1001.* sic Corradus *cit. à n. 23.* Censet tamen Castropalaus *cit. §. 4. n. 14.* Iudicem, in iudicando, legem, quæ loquitur de aliquo casu, debere extendere ad alterum similem, cum pro isto decidendo non est certa lex; quia prudentia, & recta ratio postulat, ut hujus decisio petatur à decisione casus similis juxta *L. Nam, ff. de legibus,* ibi: *quando lex in uno disponit, bonam esse occasionem, cetera, que tendunt ad eandem utilitatem, vel interpretatione, vel certâ jurisdictione suppleri,* de quo plura Felinus in *c. Translato, de Constitut. n. 10.*

1004. Not. 2. quando, lex causâ frequentioris usus, aliquid decernit, de casu, vel persona v. g. speciali, non propterea excludi casum minus frequentem; nec ejus dispositionem procedere de illo, in quantum frequentior est, sed cum duntaxat exprimi exempli causâ. Et in ejusmodi lege ipsius dispositio se porrigit ad omnes personas, vel casus similes; nam exempla declarant, non limitant dispositionem, etiam si correctoria sit; ita P. Ferdinandus Rebellus *l. 1. de oblig. just. q. 6. S. 4.* Sua-

rez *l. 6. c. 4. n. 10. & alij.* Tunc enim procedit lex ex ratione, in quantum universalis est, ut colligitur ex *L. His solis, C. de revocat. donat. L. Regula, §. fin. ff. de juris & facti ignorantia.*

ARTICULUS XIV.

An, & qualiter lex extendatur ad præterita?

1005. Inter leges alia est dispositiva, seu inductiva novi; alia declarativa antiqui juris. Illa est, quæ legem propriè constituit; ista, quæ quæ talis non constituit, sed jam constitutum declarat, seu manifestat, quod prius latebat, ut observat Fagnanus, *c. quoniam, de Constitut. n. 15.* Nam declarare nihil aliud est, quàm aperire, seu manifestare legis, aut constitutionis intellectum, seu sensum, quem habuit Princeps tempore editionis legis. Hæc autem declaratio contingit, quando lex est obscura; vel cum erratur in ejus intellectu, quibus positus:

§. I.

An lex dispositiva extendatur ad præterita?

1006. Quando lex, vel constitutio expressè dicit, quod non ad præterita, sed ad futura referatur, non est dubium, eam ad præterita non extendi posse, *c. fin. de Constitut. & L. leges Sacratissima, C. de legibus.* Cæterum lex, quæ novum jus condit, ad præterita non extenditur, sed futuris tantum negotiis formam præscribit, nisi in lege nominatim expressum sit, ut etiam ad præterita extendatur. Idem habetur *c. fin. eod.* consentit *L. leges, 7. C. de legibus,* nam aliàs detrimentum paterentur legis dispositionem ignorantes.

1007. Not. autem. 1. quando lex nominatim exprimit dispositionem de præteritis, debere intelligi de negotiis præteritis prius non decis, vel finitis transactione, solutione &c. *L. causas, C. de transaction. & L. Contractus, C. de fide instrument.* Natura etiam constitutionis est, respicere futura, non præterita, nisi id expressè caveatur, prout etiam colligitur ex gloss. in *c. 2. de Constit. in 6. V. Commiserunt;* & in *c. univ. de Cleric. non resident. in 6.*

Not. 2.

1008. Not. 2. legem dispositivam non extendi ad præterita, si negotium, vel lis pendeat à Judice, vel in prima, vel in secunda instantia, nisi legislator exprimat, se velle, ut lex extendatur etiam ad causas pendentes; Pirhing *de Constitut. n. 218.*

1009. Not. 3. idem procedere, licet lex loquatur per verba præteriti temporis. Hinc si Judex per legem rescindit venditiones factas à minoribus, nisi expressè dicat, se idem velle etiam de factis ante hanc legem, solum de factis post legem intelligi debet; sic Felinus in *c. fin. de Constitut. n. 2. §. amplia tertio.* Ratio hujus est, quia legis præcipuus effectus est dirigere actiones humanas; sed præteritum dirigi non potest, in quantum præteritum, & factum est.

1010. Ex hoc sequitur, nullam omninò legem, in quantum præceptiva, vel prohibitiva est, extendi ad præterita; quod enim jam præterit, & factum est, præcipi, aut prohiberi non potest, cum præceptum petat positionem; prohibitio omissionem actus; ita Suarez *cit. l. 3. de legibus c. 14. n. 8. & seq.* alijsque communiter.

1011. Not. 4. quando dicimus, quòd lex extendi possit ad præterita, quando *expressam facit mentionem*, ut etiam *ad ea extendatur*, hoc non posse intelligi de lege, in quantum præceptiva, vel prohibitiva est. Nam quæ talis, semper tendit ad futura *ex preced. num.* Secus est, ut dicemus, in quantum est punitiva, irritans, &c.

1012. Not. 5. quando diximus, legem, quæ facit expressè mentionem etiam præteritorum, extendi ad ea, si *nondum sit perfecta*, seu decisa per sententiam, transactionem, &c. non intelligi, si jam priùs sint decisa, nisi etiam expressè faciat mentionem de his quoque, quæ decisa sunt. Nam legislator nullâ lege, vel rescripto intendit derogare juri jam quæsito alteri, nisi hoc exprimat; sic gloss. in *L. causas, C. de transact.* Abbas in *c. fin. de constit. n. 9.* Sed tunc non extenderetur in quantum præceptiva, vel prohibitiva; sed sub alia ratione, ut constat ex *n. 1010.* Idem est de præteritis jam *conclusis*, esto necdum executioni datis. Nam *conclusionem in causa, negotium finitum est, c. Auditis de Procurat. c. Pastoralis, de causa possess. c. cum dilectus, de fide instrum.*

1013. Not. 6. legem, quæ expressè disponit e-

tiam *de præteritis*, probabiliùs non extendi *ad causas jam ceptas, sed adhuc pendentes*, nisi simul mentionem faciat præteritorum, *etiam pendentium*, ut diximus *n. 1008.* Nam negotio semel cepto in foro competente, quilibet litigantium acquisivit jus, ut secundùm leges tunc vigentes sibi jus dicatur; huic autem juri quæsito nullus Legislator censetur velle præjudicare, nisi hoc exprimat.

§. II.

An lex, imponens pœnam delicto, extendatur ad delicta præterita?

1014. **R**esp. legem, quæ punitivam, posse extendi ad præterita delicta contra legem aliam commissa. Cum enim hoc ipso pœnâ digna sint, non est, unde repugnet, quòd Legislator per sententiam illis condignam pœnam constituat; sed si potest per sententiam, potest etiam per legem, nominatim plectendo actus præteritos, & simul novis in futurum decernendo pœnam. Cæterùm id dicendum non est, nisi lex id ipsum exprimat, quòd pœna extendi debeat ad delicta etiam ante legem, vel statutum conditum commissa; quod tamen etiam in hoc limitari debet, ut non procedat. 1. si jam antè competentèr punita sint; non enim decet bis punire in id ipsum. 2. si nova lex decernat pœnam delicto ircurrendam ipso jure, tunc enim pœna deberet esse statuta, ut hoc ipso, quòd factum sit delictum, faciens sit reus pœnæ, quod esse non potest, cum posito delicto non extat lex eam imponens; accedit, quòd ignorantia juris excuset à culpa contra jus ignoratum; lex autem statuens delicto non tantùm culpam, sed etiam pœnam, facit jus ultra obligationem ad actum, quod ponitur ignoratum, utpote primò conditum post delictum; ergo. V. Felin. in *c. quoniam, de constitut. n. 14.*

1015. Quæstio adhuc est: an lex punitiva, loquens etiam de delictis præteritis, iisque pœnam statuens, intelligenda sit de pœna, quam imponit hæc nova lex; an de illa, quam delinquens transgressus est ante hanc novam legem conditam? Felinus in *cit. c. quoniam, n. 14.* censet, si pœna legis antiquæ delicto conveniens erat, punit-